

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра професійної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

Вікторія Грановська В.Г.

(підпис, прізвище та ініціали)

2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітній рівень перший (бакалаврський)

(назва програми)

спеціальність 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація (освітня програма) «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології»

(назва спеціалізації)

факультет водного господарства, будівництва та землеустрою

(назва факультету)

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма філософія для
(назва навчальної дисципліни)
здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою _____
«Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології»
(назва освітньої програми)
спеціальністю 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні
технології»
(шифр і назва спеціальності)

Розробники: Герасименко М.В. – старший викладач, к. філос. н.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри професійної
освіти

Протокол №1 від « 27 » серпня 2019 року

Схвалено методичною комісією факультету водного господарства,
будівництва та землеустрою

Протокол № 1 від « _____ » _____ 2019 року

Схвалено на Вченій раді факультету водного господарства, будівництва та
землеустрою

Протокол № 1 від « _____ » _____ 2019 року

Завідувач кафедри _____

(Г.Д. Берегова)
(прізвище та ініціали)

« 27 » серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 10 «Природничі науки», 19 «Архітектура та будівництво» (шифр і назва)	нормативна	
Змістових частин – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання Філософське осмислення культурного простору (назва)		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90/90		Семестр	
		2-й	2-й
	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 1 год.		22 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	10 год.
		Лабораторії	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
	46 год.	70 год.	
	Індивідуальні завдання: - год.		
	Вид і форма контролю: екзамен		

* Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 44 год. до 46 год.
для заочної форми навчання – 20 год. до 70 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: спонукання студентів до філософського осмислення сучасної дійсності, підвищення їхнього рівня абстрактного мислення як необхідної умови формування загальної й наукової культури мислення.

Завдання:

- осмислення предмета філософії, її статусу в системі сучасної науки;
- розкриття сутності основних напрямів розвитку філософської думки;
- набуття навичок аналізу основних концептуальних ідей філософської науки і «вічних проблем» філософії;
- засвоєння основних понять, принципів, законів, категорій і функцій філософії;
- розуміння ролі філософії у формуванні та розвитку творчого мислення для осмислення сутності природних, соціальних і духовно-культурних процесів;
- вміння творчо інтерпретувати явища сучасного світу, який постійно змінюється, застосовувати набуті філософські знання під час реалізації особистісних позицій;
- розкриття гуманістичної функції філософії в процесі розвитку демократичних засад життя суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність філософії, її структуру та функції;
- багатовікову історію розвитку вітчизняної і світової філософської думки;
- особливості сучасної філософії;
- рівні та форми виявлення буття;
- походження та сутність, структуру і функції свідомості;
- види, рівні та форми пізнання, їх особливості;
- специфіку, рівні, форми і методи наукового пізнання та проблеми істини;
- проблеми філософської антропології і філософії історії.

уміти:

- працювати з основною, додатковою і спеціальною інформацією, пов'язаною з функціонуванням філософського знання;
- підготувати доповідь або контрольну роботу з філософської проблематики;

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Покликання філософії та її історичні типи.

Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.

Філософія як вищий тип світогляду, його особливості. Предмет філософії. «Основне питання» філософії та його складові. Мета і зміст філософії. Функції філософії. Структура філософії. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва.

Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ.

Зародження філософії у стародавньому світі. Особливості східного типу філософствування. Давньоіндійська філософія. Ортодоксальні, класичні (даршан) філософські школи. Неортодоксальні, некласичні (настика) філософські школи.

Моральна спрямованість філософії Давнього Китаю. Конфуціанство. Даосизм.

Антична філософія: космоцентризм. Досократики. Натурфілософські школи у пошуках єдиного начала усього суцього. Висока класика: Сократ, Платон, Аристотель. Завершальний етап: скептицизм, епікуреїзм, стоїцизм, неоплатонізм.

Тема 3. Генеза світової філософії: Середньовіччя та Відродження.

Основні риси середньовічної християнської філософії. Патристика. А. Августин. Схоластика. Т. Аквінський. Містика. Б. Клервоский. Дж. Бонавентура. Загальна характеристика ренесансної філософії: специфіка, коло проблем, представники. Натурфілософія епохи Відродження. М. Кузанський. Г. Галілей. М. Коперник. Дж. Бруно. Соціально-політичні доктрини ренесансної епохи. Н. Макіавеллі. Т. Мор. Т. Кампанелла.

Тема 4. Генеза світової філософії: Новий і Новітній час.

Наукоцентризм філософії Нового часу. Розвиток методології та гносеології у філософії Нового часу. Провідні філософські позиції в тлумаченні пізнання. Емпіризм Ф. Бекона. Раціоналізм Р. Декарта. Емпіризм Дж. Локка. Онтологія Нового часу про світобудову та місце в ній людини. Дуалізм Р. Декарта. Пантеїзм Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Філософія французького Просвітництва про місце і роль людини в світі. Вольтер. Ж.-Ж. Руссо.

Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоевропейської філософії. Імануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Філософія Г.-В.-Ф. Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха.

Загальні особливості філософії кінця XIX початку XX ст. Основні ідеї сциєнтистської філософії (позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм). Філософські течії антропологічного спрямування («філософія життя»; екзистенціалізм; психоаналіз і неофрейдизм тощо). Релігійна філософія XX ст. (неотомізм; тейярдизм тощо).

Тема 5. Українська філософія: витоки, особливості, традиції.

Загальні особливості української філософії та етапи її розвитку. Філософські джерела та ідеї часів Київської Русі. Філософія українського гуманізму. Поява професійної філософії в Україні. Філософія в Києво-Могилянській академії. Життя та філософська творчість Г. Сковороди. Філософія України другої половини XIX – початку XX ст. Особливості розвитку української філософії XX ст.

Змістова частина 2. Методологічні засади філософії.

Тема 6. Філософський зміст проблеми буття.

Світ як єдність об'єктивної дійсності та дійсності людських сутнісних сил. Філософський зміст категорії «буття». Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття. Матерія як субстанція. Історичні уявлення про матерію. Рух як спосіб існування матерії. Види руху. Простір і час – форми буття матерії. Основні властивості простору і часу.

Тема 7. Філософське розуміння свідомості.

Проблема онтологічного статусу свідомості. Основні концепції походження свідомості. Соціокультурна сутність свідомості. Ідеальний статус буття свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції індивідуальної свідомості. Суспільна свідомість та її форми.

Тема 8. Пізнання у вимірі філософського аналізу.

Поняття пізнання та його змістові складові. Основні принципи пізнання. Види пізнання та їх взаємозв'язок. Рівні та форми пізнання. Пізнання як процес. Поняття істини у пізнанні. Критерії істинності знань. Особливості, рівні та форми наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання.

Тема 9. Людина як предмет філософського осмислення.

Проблематичність людського буття. Буття, життя та існування людини. Проблема походження людини. Співвідношення понять «людина – індивід – особа – особистість – індивідуальність». Природне та соціальне, персональне та трансцендентальне в людині. Вихідні цінності людського буття. Свобода, її види та характер виявів. Смерть, безсмертя та проблема смислу життя.

Тема 10. Основні засади філософського розуміння суспільства.

Основні підходи до розуміння суспільства у філософській традиції. Сучасні філософські концепції суспільства. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Основні сфери життєдіяльності суспільства. Матеріальне виробництво. Соціальна структура суспільства. Соціальна група та її типи. Історичні форми спільності людей. Суспільство як система соціальних відносин та їх типологія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Покликання філософії та її історичні типи												
Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 3. Генеза світової філософії: Середньовіччя та Відродження	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 4. Генеза світової філософії: Новий і Новітній час	14	4	4			6	10	1	2			7
Тема 5. Українська філософія: витоки, особливості, традиції	8	2	2			4	8	1	-			7
Разом за змістовим модулем 1	46	12	12			22	45	5	5			35
Змістова частина 2. Методологічні засади філософії												
Тема 6. Філософський зміст проблеми буття	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 7. Філософське розуміння свідомості	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 8. Пізнання у вимірі філософського аналізу	10	2	2			6	9	1	1			7
Тема 9. Людина як предмет філософського осмислення	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 10. Основні засади філософського розуміння суспільства	10	2	2			6	9	1	1			7
Разом за змістовим модулем 2	44	10	10			24	45	5	5			35
Усього годин	90	22	22			46	90	10	10			70

5. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2/1
2	Генеза світової філософії: Давній світ	2/1
3	Генеза світової філософії: Середньовіччя та Відродження	2/1
4	Філософія Нового і Новітнього часу	4/1
5	Українська філософія: витоки, особливості, традиції	2/1
6	Філософський зміст проблеми буття	2/1
7	Філософське розуміння свідомості	2/1
8	Пізнання у вимірі філософського аналізу	2/1
9	Людина як предмет філософського осмислення	2/1
10	Основні засади філософського розуміння суспільства	2/1
	Разом	22/10

6. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2/1
2	Гене́за світової філософії: Давній світ	2/1
3	Гене́за світової філософії: Середньовіччя та Відродження	2/1
4	Філософія Новрого і Новітнього часу	4/2
5	Українська філософія: витоки, особливості, традиції	2/-
6	Філософський зміст проблеми буття	2/1
7	Філософське розуміння свідомості	2/1
8	Пізнання у вимірі філософського аналізу	2/1
9	Людина як предмет філософського осмислення	2/1
10	Основні засади філософського розуміння суспільства	2/1
Разом		22/10

8. Темі лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві 1. Філософія як теоретична основа світогляду. 2. Поняття методу філософської рефлексії. 3. Предметне самовизначення філософії. 4. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва. 5. Цінність філософії для людини та суспільства.	4/7
2	Тема 2. Гене́за світової філософії: Давній світ 1. Місце Вед у Давньоіндійській філософії. 2. Конфуціанство як провідна філософська доктрина Давнього Китаю. 3. Соціальна утопія Платона (діалог «Держава»). 4. Арістотель – систематизатор наукового і філософського знання. 5. Стоїцизм як філософська течія античної філософії епохи еллінізму.	4/7
3	Тема 3. Гене́за світової філософії: Середньовіччя та Відродження 1. Схоластика й містика як провідні напрями середньовічної філософії: тотожне та відмінне. 2. Етичне вчення Аврелія Августина. 3. Філософська система Ф.Аквінського. 4. Пантеїзм як вияв компромісної двоцентрової картини світу епохи Ренесансу. 5. Роль ренесансної філософії у формуванні європейської науки.	4/7
4	Тема 4. Гене́за світової філософії: Новий і Новітній час 1. Френсис Бекон як засновник індуктивного методу пізнання. 2. «Категоричний імператив» І. Канта. 3. Філософсько-світоглядні засади «філософії життя». 4. Проблема людини та її свободи у філософії екзистенціалізму. 5. Релігійна картина світу і сучасність.	6/7
5	Тема 5. Українська філософія: витоки, особливості, традиції 1. Джерела та національні особливості української філософії. 2. Українське Просвітництво. Філософія Г.С. Сковороди. 3. Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах. 4. Основні напрями розвитку філософської думки в українській діаспорі. 5. Сучасна українська філософія.	4/7
6	Тема 6. Філософський зміст проблеми буття 1. Світ як єдність об'єктивної реальності та людських сутнісних сил.	4/7

	2. Вихідні концепції буття в історії філософії. 3. Гносеологічний та субстанційний зміст поняття «матерія». 4. Роль сучасної науки у розумінні процесу розвитку. 5. Особливості прояву просторово-часових якостей у соціальних процесах, живій і неживій природі.	
7	Тема 7. Філософське розуміння свідомості 1. Основні концепції походження свідомості. 2. Ідеальність, інтенційність та ідеаторність чкнайважливіші властивості свідомості. 3. Свідомість і самосвідомість. 4. Філософське трактування феномену несвідомого. 5. Сутність, структура та форми суспільної свідомості.	4/7
8	Тема 8. Пізнання у вимірі філософського аналізу 1. Основні принципи пізнання. 2. Інтуїтивний спосіб пізнавального осягнення реальності. 3. Істина, неправда, дезінформація, омана. 4. Практика як основа пізнання та критерій істини. 5. Прийоми, методи і форми наукового пізнання.	6/7
9	Тема 9. Людина як предмет філософського осмислення 1. Походження людини як філософська проблема. 2. Структура людської особистості, її основні вияви. 3. Проблема людської свободи в історико-філософській традиції. 4. Проблеми життя та смерті в філософії, релігії, праві. 5. Смісложиттєві виміри буття людини.	4/7
10	Тема 10. Основні засади філософського розуміння суспільства 1. Поняття суспільства як системи. 2. Джерела та рушійні сили суспільного розвитку. 3. Різноманіття суспільних форм і проблема єдності соціального процесу. 4. Власність і експлуатація: сучасна філософська інтерпретація. 5. Місце держави в соціально-економічному та політичному житті суспільства.	6/7
Разом		46/70

10. Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат на тему: «Предметне самовизначення філософії».
2. Складіть опорний конспект з характеристикою філософської думки Стародавньої Індії та Китаю.
3. Конспективно визначіть феномен античної філософії в європейській історії.
4. Проведіть порівняльний аналіз філософських систем Аврелія Августина і Томи Аквінського.
5. У чому полягає наукоцентризм філософії Нового часу? Підготуйте виступ з цього питання на практичне заняття.
6. Розкрийте відмінності у методологіях Ф.Бекона і Р.Декарта.
7. Оформіть тези основних ідей І.Канта, Г.В.Ф. Гегеля та Л.Фейєрбаха.
8. Складіть таблицю основних течій та шкіл сцієнтичного, антропологічного і релігійного напрямів філософії ХХ ст.
9. Напишіть коротку анотацію на роботу Г.Сковороди «Потоп Земний».
10. Підготуйте у письмовому вигляді стислий виклад сутності феномену самосвідомості.
11. Складіть тези повідомлення про інтуїтивний спосіб пізнавального осягнення реальності.
12. Напишіть коротке есе про своє бачення проблеми походження людини.

11. Методи навчання

Лекції; бесіди; дискусії.

12. Методи контролю

Усне опитування, письмове фронтальне опитування, тестування.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістова частина I					Змістова частина II						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	8	4	6	6	6	5	7		

T1, T2 ... T10 – теми змістових частин.

**Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»
Національна диференційована шкала**

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре /Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59
Національна недиференційована шкала		
Зараховано/Passed	60	100
Не зараховано/Fail	0	59
Шкала ECTS		
A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34
Шкала ECTS недиференційована шкала		
P	60	100
F	0	59

14. Методичне забезпечення

1. *Берегова Г.Д., Герасименко М.В.* Методичні рекомендації до семінарсько-практичних занять із філософії для студентів аграрного закладу вищої освіти. – Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2017. – 62 с.
2. *Берегова Г.Д., Герасименко М.В.* Словник філософських понять і термінів. – Херсон: ПП «Олді-плюс», 2019. – 76 с.
3. *Герасименко М.В.* Філософія: біографічний довідник. – Херсон: ПП «Олді-плюс», 2019. – 104 с.
4. *Герасименко М.В.* Плани семінарсько-практичних занять з філософії для студентів аграрного закладу вищої освіти. – Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2017. – 32 с.
5. *Герасименко М.В.* Філософія. Частина 1. Покликання філософії та її історичні типи. Тестові завдання для поточного контролю знань. – Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2016. – 66 с.
6. *Герасименко М.В.* Філософія. Частина 2. Методологічні засади філософії. Тестові завдання для поточного контролю знань. – Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2016. – 56 с.

15. Рекомендована література

Базова

1. *Баумейстер А.* Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії / А. Баумейстер. – Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
2. *Берегова Г.Д.* Генеза розвитку філософської думки: Тематичний курс лекцій для магістрів. Модуль I. – Херсон : Айлант, 2010. – 120 с.
3. *Берегова Г.Д.* Філософське розуміння світу: Тематичний курс лекцій для магістрів. Модуль II. – Херсон : Айлант, 2010. – 104 с.
4. *Берегова Г.Д., Леценко А.М.* Філософія суспільства та людини: Тематичний курс лекцій для магістрів. Модуль III. – Херсон : Айлант, 2011. – 148 с.
5. *Бойченко Ф.В.* Філософія. – К. : Видавництво «Ліра-К», 2010. – 212 с.
6. *Воронюк О.Л.* Філософія: підручник / О.Л. Воронюк. – 2-ге вид., випр. – К. : Медицина, 2015. – 224 с.
7. *Данильян О. Г.* Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. – Х. : Право, 2015. – 432 с.
8. *Європейський словник філософії:* Лексикон неперекладностей. В 4 т. – Київ : Дух і літера, 2009–2017.
9. *Козьмук Я., Задубрівська О.* Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. – Чернівці : Рута, 2012. – 139 с.
10. *Кулик О.В.* Філософія: Навч. посібник для вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації / О.В. Кулик. – Дніпропетровськ : Монолит, 2013. – 692 с.
11. *Лузан А.О.* Вступ до філософії: навчальний посібник для студ. вузів / А.О. Лузан. – К. : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013. – 135 с.
12. *Петрушенко В.Л.* Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / В.Л. Петрушенко. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів : «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М. Піча, 2015. – 506 с.
13. *Пішак О.В.* Філософія [Електронний ресурс]: конспект лекцій / О.В. Пішак. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2014. – 177 с.
14. *Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.* Філософія: Підручник / Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль. – Вид. 3-тє, стер. – К. : Академвидав, 2012. – 592 с.
15. *Філософія:* навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А.В. Арістової і С.В. Синякова. – К. : НТУ, 2013. – 245 с.
16. *Філософія: історія, суспільство, освіта:* підручник / Л.В. Губерський, В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2014. – 591 с.
17. *Філософія:* навч. посіб. / [Л.В. Губерський та ін.]; за ред. д-ра філос. наук, проф. І.Ф. Надольного. – 8-е вид., стер. – К. : Вікар, 2014. – 456 с.
18. *Філософія: мислителі, ідеї, концепції:* Підручник / Кремень В.Г., Ільїн В.В. – К. : Книга, 2015. – 528 с.

19. *Філософський енциклопедичний словник / Ін-т філософії ім. Г. Сковороди НАН України.* – К. : Абрис, 2012. – 742 с.
20. *Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): Навч. посіб.* – 2-ге вид., стер. / За ред. Л.В. Губерського. – К. : Знання, 2012. – 621 с.
21. *Черній А.М. Філософія: навчальний посібник для самостійної роботи студента / А.М. Черній.* – К. : Академвидав, 2011. – 392 с.
22. *Щерба С.П., Заглада О.А. Філософія: підручник.* – [5-е вид.] – К. : Кондор, 2011. – 548 с.

Допоміжна

1. *Августин. Сповідь / Святий Августин; [пер. з лат. Ю. Мушака].* – К. : Основи, 2008. – 319 с.
2. *Арістотель. Нікомахова етика / Арістотель; [пер. з давньогр. В. Ставнюка].* – К. : Аквілон-Плюс, 2002. – 480 с.
3. *Баумейстер А. Тома Аквінський. вступ до мислення. Бог, буття і пізнання / А. Баумейстер* – К. : Дух і Літера, 2012. – 408 с.
4. *Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г., Ярошовець В.І. Філософія як історія філософії: Підручник / За загальною редакцією В.І. Ярошовця.* – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 648 с.
5. *Гегель Г.В.Ф. Феноменологія духу / 3 нім. пер. П. Тарашук; Наук. ред. пер. Ю. Кушаков.* – К. : Основи, 2004. – 548 с.
6. *Гоббс Томас. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Тамара Польська (наук. ред.), Ростислав Димерець (пер. з англ.).* – К. : Дух і Літера, 2000. – 600 с.
7. *Дахній А.Й. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. посіб. / Андрій Дахній.* – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 486 с.
8. *Декарт Р. Міркування про метод / Р. Декарт // Психологія і сусп.во. – 2015. – № 2. – С. 37-46.*
9. *Історія світової та української філософії [Текст]: навчально-методичний посібник: для студентів усіх спеціальностей і форм навчання / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; [уклад. О.П. Бойко].* – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 121 с.
10. *Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського.* – К. : Юніверс, 2000. – 501 с.
11. *Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн.* – К.: Книга, 2005. – 528 с.
12. *Лейбниц Г.В. Монадологія // Соч.: В 4 т. – М., 1982. – Т. 1. – С. 313-429.*
13. *Локк Дж. Розвідка про людське розуміння. У чотирьох кн. Кн. 2: Про ідеї.* – Х. : Акта, 2002. – Гл.1. Про ідеї навзагал та про їхнє походження. – С. 5-33.
14. *Лук'янець В. Фундаментальна наука і науковий світогляд у перспективі XXI сторіччя // Філософська думка. – 2006. – № 3. – С.3-25.*
15. *Марти А. Что такое философия // Логос. – 2004. - № 1. – С. 169-185.*
16. *Мозгова Н.Г. Київська духовна академія (1819-1920): філософський спадок.* – К. : Книга, 2004. – 320 с.
17. *Мислителі німецького Романтизму / Упорядники: Л.Рудницький та О.Фешовець.* – Івано-Франківськ : вид.-во «Лілея-НВ», 2003.
18. *Ніцше Ф. Так казав Заратустра; Жадання влади / А. Онишко (пер.), П. Тарашук (пер.).* – К. : Основи, 2003. – 437 с.
19. *Патрізм Х. Разум, истина и история.* – М., 2002. – 323 с.
20. *Платон. Держава / Платон; [пер. з давньогр. Д.Коваль].* – 2-е вид. – К. : Основи, 2005. – 335 с.
21. *Спіноза Бенедикт. Теологічно-політичний трактат / Володимир Литвинов (пер.).* – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. – 237 с.
22. *Сартр Ж.-П. Бытие и ничто: Опыт феноменологической онтологии.* – М. : Республика, 2000. – 639 с.
23. *Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2-х т.* – К. : Наукова думка, 1973.
24. *Сушинський Б.І. «Велесова книга» предків. «Велесова книга» у перекладі та літературній інтерпретації Б. Сушинського / Ред. О.П. Чередниченко.* – Київ-Одеса : Вид. Дім ЯВФ, 2004. – 256 с.
25. *Філософія XX-XXI століть: імена: біограф. словник / [уклад. Ю. В. Омельченко].* – К. : Фенікс, 2015. – 211 с.
26. *Фрейд З. Толкование сноведений.* – СПб. : Азбука классика, 2006. – 318 с.
27. *Фома Аквинский. Доказательства бытия Бога в «Сумме против язычников» и в «Сумме теологини».* – М., 2002. – 148 с.
28. *Фромм Э. Забытый язык. Иметь или быть? – М. : АСТ, 2009. – 442 с.*
29. *Чижевський Д.І. Філософія Г.С. Сковороди.* – Х. : Прапор, 2004. – 272 с.
30. *Шрамко Я. Що таке аналітична філософія? / Я. Шрамко // Філософ. думка. – 2011. – № 3. – С. 10-27.*

16. Інформаційні ресурси

1. Гносеологія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Історія філософії [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D2%F1%F2%EE%F0%B3%FF.%F4%B3%EB%EE%F1%EE%F4%B3%BF>
3. Історичні типи світогляду [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Philosophy/9829.htm>
4. Натурфілософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Німецька класична філософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dovib.html>
6. Номіналізм [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
7. Основне гнітання філософії [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
8. Філософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%E9%F1%EE%F4%B3%FF>
9. Філософія життя [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://books.br.com.ua/41679>
10. Філософія Нового часу [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-5355-1.html>
11. Філософія Середньовіччя [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Філософія Г. Сковороди [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-4519-1.html>